

آبونه هر افظی : هر برو ایچون
سنہ لکی (۴۰۰) آلتی ایلگی
(۲۲۰) ، ممالک اجنبیہ ایچون
سنہ لکی (۴۵۰) ، آلتی آبلگی
(۲۵۰) غر و شدر.

نسخه سی ۷،۵ غر و شدر.
سنہ لکی ۵۲ عدد در.

ادارہ خانہ : باب عالی جادہ سنندھ
رشید افندی خانندہ

اخطرات

آبونه بدی پشیندر.

مسک کے موافق آثار مع المتنویہ
قبول اولنور . درج ایدھمین
پا زیر اعادہ اولنماز .

عدد ۵۹۴

۲۱ شعبان ۱۳۶۲

* پچشتبه *

۲۷ مارت ۱۳۶۰

جلد ۲۳

آدرہ س تبدیل تدھ آیری بجه
و غروش کونا رملیدر .

مکتوب لرک امضالری واضح
و او قو ناقلی او لسی ۱۰ آبونه
صرہ نوسروسنی محتوی
بولونسی لازم در

ممالک اجنبیہ ایچون آبونه
اولا نلرک آدرسلیلینکه
فرالسز جه یاز لسی رجا اولنور .

بارہ کوند دلیکی زمان نہ یہ
دائر اولدیشی بیلدیر لسی
رجا اولنور

علم، حقوق، مملکت، اراضی

مسئلہ ربنا دائرہ مادہ لر

۱۶۰) عملہ نک بوتون حقوق قدری، عملہ نک صلاحہ خدمت ایدہ بیله جک بوتون تدبیر لری بالعموم اهل اسلام قبول ایدر و ایسترن اوت، اهل اسلام بوتون بوجو حقوق و تدبیر لری طلب ایدر. لکن پروپاگاندا لوحہ لرینہ یازمق ایچون دکل؛ بلکہ تمامیہ فعیلیات ساحہ لرینہ چیقار مق ایچون، ہیئت اجتماعیہ نظام امن نہ کی مہلک خستہ لقلری ازاہ ایدوب ہیئت اجتماعیہ بینہ لرینی کی مہلک فساد دن تعزیر ایتمک ایچون.

۱۶۱) روسیہ مسلمانلری، حق یہ یوزینک بالعموم مسلمانلری ہیئت اجتماعیہ نک، انسانیتک بوتون حقوق قدری؟ انسانک، مسکنک، مسلکک مصوبیتی کی .. دینک، سوزک، مطبوعاتک، شرکتک بلا تجدید حریتی کی .. مر نوع صناعتك، تجارتک، حرکتک حریتی کی حقوق قدری تمامیہ وکالیہ طلب ایدر.

۱۶۲) ملک ہیئت اجتماعیہ هم مطلق، هم ضروری بر حقدبر، ملک حقوق مقدسدر، معصومدر. ملک حقوق حقوق عمومیہ دن اولوب ہیئت اجتماعیہ قوتیہ، تکافل عمومی قانونیہ هر وقت تامین قیلنیر. انسانلرک هیچ برجی ملک صودتہ ملک حقوق دن محروم قیلمانز. حق بالفرض کولہ اولسہ علیک و ملک حقوق دن محروم قیلمانز.

۱۶۳) حقوق مسئلہ لرنده ملک، زنکینلک معناسنده دکل، بلکہ اہلیت معناسنده در. انسانلرک هر برجی، فقیر لری ده، زنکینلری ده ملکک هر مقداریہ، هر برجی هر جہتہ هر وقت اهدار.

۱۶۴) ملک هر نہ مقدار ده اولورسہ اولسون عینی درجہ وقوفہ مصوبیتی حائزدر. انسانلرک یتلری نہ قدر معصوم ایسہ میلیونلری، میلیارلری ده او قدر معصومدر.

۱۶۵) حقوق ایکی نوع در: ۱ - ہیئت اجتماعیہ اعضاؤ شریک اولمک جہتیہ انسانلرک هر برجی تمامیہ مساوی صورتہ ثابت اولہ بیله جک حقوق. بوکا «حقوق اجتماعیہ» دیلم. ۲ - ہیئت اجتماعیہ اعضا و افرادیتک استقلال لری تامین ایتمک ملاحظہ سیلہ قبول اولونہ جق حقوق. بوکادہ «حقوق استقلالیہ» یعنی حقوق فردیہ نامی ویرہ بیلریز.

۱۶۶) ہیئت اجتماعیہ اعضا سنک هر برجندہ هم حقوق اجتماعیہ، هم حقوق استقلالیہ وارد ده، اولمک ضروریدر. حقوق اجتماعیہ و حقوق استقلالیہ دن برجی دیکریجی ابطال ایتزر؛ بلکہ برجی دیکریجی تکمیلی و تعديل ایدر. هر ایکیسو مساوی اولوب ہیئت اجتماعیہ نک انتظامہ و پو انتظامک دوامہ خدمت ایدر.

۱۵۴) لکن اجتماعی وظیفہ لرینہ، اجتماعی اهمیت لرینہ، ادبی، طبیعی وظیفہ لرینہ، سیاسی، یاخود اجتماعی حقوق قدری مزاوجہ ایدہ جک اولورسہ اویله حقوق دن استفادہ لری مطلوب اولماز.

۱۵۵) مائہ لرک نظام و انتظام لرینہ، چو جقلرک تربیہ لرینہ خلل ویرہ ملک ضروری اولدینی جہتہ خاتم قیزلر مجبوری خدمتارک هر برندن هر حالدہ آزادہ اولوب دولت، یاخود جماعت خدمتیں کی هیچ برجی برجی خاتم قیزلرک هیچ برجی برجی مجبوری اولہ رق سوق ایدیلز.

۱۵۶) فابریقہ لردم خاتم قیزلر خدمتیں مدنیت دنیاسی، اقتصاد علمائی قبول و تحمل ایدرسہ ده بویله خدمتارہ مجبوریت دهشتارندن، حقی قادیلرک وجود لرینہ، صحبتی لرینہ، عصمتی لرینہ ضرر ویرہ بیله جک خدمتیں لرک هر برندن قیزلری، قادیلرک قور تارمی خصوصیہ اسلام دنیاسی روسیہ مسلمانلری بوندن صوکرہ صوک درجہ دقت و اهتمام ایدہ جکدر.

۱۵۷) بوکونکی مدنیتک بویله دهشتی مفسدتلرندن قور توبلق جارہ لرینی آرایوب بولق روسیہ مسلمانلری نک ده، بوتون یہ یوزن ده کی مسلمانلرک ده، ہم وظیفہ لریدر، بناءً علیہ،

۱۵۸) فقه لرینی کندیلری فازانہ بیله جک قدر قادیلر منی، قیزلر منی تربیہ ایتمک الیہ ضروریدر. قادیلرک بویله بر وضیعت وقدرتہ اولملری حقوق لرینک، حریتی لرینک، حرمتی لرینک الیہ قوتی ضامنی در.

۱۵۹) ہیئت اجتماعیہ ایکی شی، برجی جہل، برجی ضرورت، انسانلری خصوصیہ قادیلری سفاللرک هر برجی سوق ایدر. قیزلرک تربیہ لرندہ غایت مہم اولان بوجہتہ اعتبار ایتمک خانہ بالرینہ ده، امت رہبر لرینہ ده هر حالدہ لازم دار.

۱۶۰) قادیلرک، قیزلرک حقوق و وظیفہ لرینہ دائرہ میتقل بر کتاب کتب فقہیہ آرہ سنده یوقدر. احوال طبیعیہ لرینک، احوال فقہیہ لرینک حکم لرینہ دائرہ بیانلر کتب فقہیہ ده طهارت، صلات، عدت کی کتابلر ده وارس ده مجتهد لری ده یورہ جق قدز آغیردر. بناءً علیہ تور کیا مشیخت اسلامیہ سی، اسلام مملکتی لرینک ہیئت فقہیہ لری معرفتیہ قادیلرک و قیزلرک حقوق و وظیفہ لرینہ، احوال طبیعیہ و فقہیہ لرینک حکم لرینہ دائرہ هم موجز، هم سهل و مضبوط بر کتاب تأییف قیلموب مکتب و مدرسہ لرده تدریس قیلنیر.

۱۷۴) انسانک حیاتی، حیانک ده دوام و بقایاسی لباس کی، مسکن کی ضروریات بولوندا بقہ ممکن اویماز . بناءً علیه حیات حقوقی ملک حقوقی ایحباب و تولید ایدر . انسانک حیاتی مصون و مقدس ایسه ملک حقوقی ده هر حالده مشروع ، مقدس و مصون اولق لازم کایدر .

۱۷۵) عدالت مطلقه قانونلری ده ملک حقوقی ایتامین و تقاضیس ایدر . انسانی حیاندن محروم ایتمک ممکن دکل ایسه جیات و سیله لرندن محروم ایتمک البته ممکن اویماز . حیات حقوقی انسانلرده متساویدر . ملک اهلیق ده هر انسانده تأمیله مساویدر .

۱۷۶) احوال و قوانین طبیعیه اجتماعی قانونلر اویغون اویورسە اجتماعی قانونلر قانون اویور . اویغون اویمازە هر جهتله مفسدتلری ایحباب ایدوب احوال و قوانین طبیعیه مفایر اولان او اجتماعی قانونلر عاقبت باطل اویور کیدر . ملک حقوقی انسانلرک بوکونکی مناجلرینک و طبیعتلرینک قطعی و ضروری احتیاجی در . انسانلرک بوکونکی طبیعتلری تأمیله آلت اوست اویماد بقہ ملک حقوقی هم انسانک طبیعته ، هم ده هر جهتله مصلحته موافق اویور .

بزم عقیده لرمنه کوره ، خلقت طبیعیه سنه انسان احسن تقویم اوزره خلق اویونشدر . حق ملک کی اویلک بیله انسان ایچون کمال اویماز . بویله اویلکله برابر فرض ایدم که انسانلر ملک اویلدی . ملکلرک هیئت اجتماعیه لرنده ملکیت قانونلرینه بلسک احتیاج قالماز ؟ لکن اویله بر هیئت اجتماعیه اشترا کیلک ذلتلرینه ده احتیاج اویماز .

۱۷۷) ملک حقوقی هیئت اجتماعیه مصلحتلرینه تأمیله موافقدر . ملک حقوقی ایتمک قوییه عملک ثمره لری ، برکتلری زیاده اویور ، استحصال قوئی چوغالیر ، هر نوع عمل ترق ایدر ، هیئت اجتماعیه نظاملری تکامل ایدر .

ملک ، بوتون ترقیاتک ، بوتون صناعتلرک اک مهم موجودیدر . هیئت انسانیه دده حیاتک بوتون حقوق مساوی (توابع و لوازمی) ملک سوپیله تأمین قیلینه کلشدیر .

۱۷۸) ملک حق عملک اک یقین ، اک ضروری بر نتیجه سیدر . هر طامل کندی مخصوصانه هر حالده مالک اویور .

۱۷۹) اوت ، شېرىيوق ، ملک حقوقیه و نظاملرینه هیئت اجتماعیه ده غایت بویوک مفاسد مترب اویلدی . لکن تحلیل کوزیله نظر ایدرسەك مفسدتلرک ھیچ برى ملک نظاملرینه مترب اویلادی ، بلسک سوماستعماللرینه مترب اویلدی . هر قانونلک ، هر نظامک ، حق طبیعی قانونلرک نتیجه لرنده شرور و مفاسد کثرتله هر وقت هر يرده بولونور . نتیجه لرینک فسادی طبیعی قانونلرک بطلانلرینه دلیل اویماز سە انسانلرک هر بى حقنده غایت بویوک تضییق ، دھشتلى محرومیت اویور .

۱۵۷) حریت حق ، مساوات حق ، امنیت حق ، حیات حقی حقوق اجتماعیه دندر . هیئت اجتماعیه ده اعضا و شریک اولق صفتیله بو حقوق انسانلرک هر بى ریه برابر ثابت اویوب هر وقت دیگریه بو حقوق ده هر جهتله شریک اولور .

۱۶۸) ملک ، ملک حقوقی حقوق استقلالیه دندر ، جمعیتده فردرلرک استقلاللرینه تابع بر حقداره ، فردرلرک حریتلرینه بر تأمیناندر . ملک و ملک حقوقی بولونماسە بدی جمعیت ایجتیه فردرلر تأمیله قافی واسیر قالیردی ؟ جمعیت حقوقی ، فردرلرک بوتون حقوقی تأمیله یوتوب فردرلرک حقوق ذاتیه و انسانیه لری تأمیله باطل اویوردی ؟ خلقتک اک بویوک غایه و مقصدی جمعیتک اوافق بر و سیله سی درجه لرینه تغییل قىلنىش اویوردی .

۱۶۹) حقوق اجتماعیه ده تعارض بولونماز . انسانلرک حریتلری ، مساواتلری ، حیاتلری کی حقوق اجتماعیه لرنده تعارض و تراجم ، ضدیت وعداوت يوقدر . افرادک حقوق استقلالیه لرنده تعارض و تراجم صورتلری بولونه بىلیر . مثلاً ملک صاحبلرینک حقوق ملکیه لری ملکىن محروم اویانلرک ھجوم و تعدیلرینه هدف اویلر ملک حقوق لرنده تصاد ، تراجم ، تعارض دوام ایده بىلیر .

۱۷۰) اوت ، بویله در . لکن ملک حقوق لرنده حر صارک تعارضلری ، مخاصمه و تصادلری ، ملک صاحبلرینک تجاوز و تعدیلری حقوق لرک بطلاننە ھیچ بر سورتله سبب اویله ماز .

۱۷۱) طبیعت عنصر لری آرمىنده تصاد وارددر . طبیعتده کی ضد عنصر لرک برى دیگرینى ابطال ایتمز . بلسک بوتون اضداد اشلاف ابدوب معتمد بر مزاج تشکیل ایدر . اجتماعلک ضد عنصر لری ده بویله در ، بویله اویلک لازمدر .

۱۷۲) قانونلرک بوتون اهمیت اجتماعی خذلری تأليف ایدوب معتمد ، منتظم بر بىنیة اجتماعیه تشکیل ایده بىلەمک مهارتلریندە تخلی ایدر . طبیعت کندیستنک غایت بویوک قوتیله ، غایت مهارتلى حکمیتیله ضد عنصر لری تأليف و تعدیل ایدوب بر جسم طبیعی ایحباب و تشکیل ایدر . هیئت اجتماعیه موجودلریندە بویله بر تدیر لازمدر .

۱۷۳) اجتماعلک ضد عنصر لری تأليف و تعدیل قىلنه رق بر هیئت اجتماعیه ، بر بىنیة اجتماعیه تشکیل قىلینرسە حکمت اویور ، معقول اویور ، مطلوب اویور . يوقسە تعارض دعواسیله ، تصاد بىانسیله حقوق قلرک کندیلری ابطال قىلینرسە تدیر اویماز ، تدمیر اویور . حریت اویماز ، حرمان اویور . فردرلرک استقلاللرینی تأمیله هدم ایتش اویلک جهتیلە ده انسانلرک هر بى حقنده غایت بویوک تضییق ، دھشتلى محرومیت اویور .

اجتامی قانونلرک بطلانلرینه ده هیچ برجهته دليل او لاماز . نتیجه لرده فساد وارسه قانوندن دکل ، بلکه سو واستعمالین ناشی اولور .

حقوقلری بوتون مفسدتلردن تمیزلنیر . هم اووقت انسانیت ملک برکتلىندن استفاده ایدر ، همده هر دارلو عمل بوتون قوتیله خرکه کلید و اخیاج ، هر دارلو برکتی طبیعت خزینه لرندن استحصل ایدر .

۱۸۶) کرچه ملک نظاملرینه مدنی و اقتصادی تفاوت مترب اولور .

لکن تفاوت اولقله برابر ملک نظامی ینه مشروع اولور ، ینه

ملکلرک هرنوعه ، هر مقدارینه هر فردک اهلیق تامین قیلینرسه ،

۱۸۵) نجی ماده ده کی مفسدت یعنی سو استعمال يولاری ده عدالت

و قانون قوتیله تماماً قابانیرسه ملکک مقدارنده کی تفاوت ضروربرمن ؟

بعضلرک سفالتلرینه ، بعضلرینک ده سفالتلرینه سبب اولماز .

۱۸۷) انسانلرک متفاوت احوال طبیعیه لرینه و قابلیتلرینه ، متفاوت

قوتلرینه و حمللرینه مترب اوله جق تفاوت قانون نظرنده بو صورته

مطلوب دکل ایسے منوع ده اولماق لازم کلید . بو قسمه طبیعی حاللری

تمامیله هدم ایمک ، غایت فاحش عدالتسلیکی قانون حالنه کتیروپ

عملک اک بویوک برکتلىرن پک بویوک سکته ویرمک ، هیئت اجتماعیه

اقتصادیاته بویوک خلل ایرات ایمک ، ترقیات حامللرینک الا تویلریق

قتل ایمک کی بویوک مفسدتلر مترب اولوردى .

۱۸۸) طبیعی برکاتی ، طبیعی محصولاتی تقیم ایمک انسانلرک

کرک خدمتلرینه ، کرک قوتلرینه کوره او لسون ، کرک قابلیتلرینه ،

کرک حاجتلرینه کوره او لسون ، انسانیت دنیاسنده هیچ بر وقت

مشاؤات اقتصادیه مطلوب و ممکن اولماز . تفاوت طبیعیدر ، ضروریدر .

حق تقیم تعییری ، تقیم اصوللری غایت فنا بر شیدر .

۱۸۹) انسانلری هرجهته ، معیشت جهتیله ده ، کسب و عمل

جهتیله ده حر ، مختار و مطلق بر افق ضروریدر ، تافعدر . هیئت اجتماعیه

صلاحی بالکز بو قدریده حاصل اوله پیلیر .

احتیاج زمانلرنده حتیاج او لانلرک هر بریه یارديم ایمک فرض

درجه سنده بروظیفه ایسده ، تقیم آنبارلری قابولرندن انسانلری ،

حمله لری دیلنجی یامق ، اسیدر ایمک انسانیت شرفه یاقیشادیی کی

انسانیتک صلاحنده هیچ بر وقت خادم اولماز .

۱۹۰) شریعت اسلامیه ، قرآن کریم ، شارع حکیم علیه الصلوۃ

والسلام حضرتلری ملک حقوقلری بوتون اسبابیله ، بوتون فروطاپیله ،

بوتون تکملانیله قبول ایتدی . عقل سلیم ، مصلحت خالصه حقوق

ملکیه یی حیات انسانیتک ضروریاتندن عد ایدر .

۱۹۱) ملک حقوقلرینه حرمتی ، قدسیاق قرآن کریم آیت کریمه

لریله ، شارع حکیم علیه الصلوۃ والسلام حضرتلرینک سنن قطعیه سیله ،

فقه اسلامک بوتون ابوابیله ، بوتون کتابلریله قطبی و ضروری بر اساس

اولق او ذره ثابتدر ، مقبولدر .

۱۸۰) فی الواقع بوکونک مدنیت ، بلکه هر يرده هر هصرک ،

هر ملک نظامی مدنیق عمله نک احتجاجلری ، راحتلری ، حقوقلری

حقنده هر وقت غایت ظالمانه ، غایت محرفانه معامله ایدردی . ملک

قانونی ده بعض خلقک پک زیاده سفالتلرینه ، بعضلرینک ده غایت فضله

رفاهت و سفاهتلرینه يول آچوب هاقبت بوتون هیئت اجتماعیه نک احوالی

تمامیله خراب ایتدی . بناء عليه حکومت شکلری ، هیئت اجتماعیه

نظاملرینی آلت اوست ایمک ایچون عصر عصر اختلاللر چیقوب

دوردی .

بو خصوصده قارل مارقس کی ، انکلاس کی بویوک مقتصدлرک

بوتون شکایتلری غایت منطقیدر . بوتون دنیا عمله لریق اختلال

حرکتلىرنه دعوت ایدرلر سه حقلری ده وارد ، معدترتلری ده .

روولوسیون حركتلرینه ، انقلاب و اختلال قشلرینه هیئت اجتماعیه

احوالنک هرجهته قابلیت تامه سی فاردر .

۱۸۱) اوت ، بویله در . لکن ملک حقوقلری انکار ایمک ،

اشتا کیلک (سوسیالیستلک ، قومونیستلک) قانونلرینی قبول ایمک

هیئت اجتماعیه خسته لقلرینه هیچ بر صورته دوا اولماز ، قایپتالیزم

دوریستک غایت مدھش مفسدتلرینی هیچ بر وقت دفع ایمز ، یاره

اوژرینه زهر سورمک کی بو حركت اولور . انسانلرک قدرتلرینه ،

قابلیتلرینه ، عمللرینه ، مسابقه لرینه ، هرجهته انکشافلرینه غایت

بویوک و قوتل بر تضییق و تحدید اولور . يالکز عمله لری دکل ، بلکه

بوتون افرادی ، بوتون انسانیق قایپتال ائنده اسیدر ایمک در چهاره

قدر ایز .

۱۸۲) قارل مارقس کی بویوک مقتصدلرک هاقبت بین کوزیله نظر

ایدرسه لک قایپتال ائنده يالکز عمله اسیدر . لکن حقیقت کوزیله نظر

ایدرسه لک قایپتال ائنده ، مال پنجه سنده قایپتالیستلرک کندیلری ده عمله دن

زیاده اسیدر .

۱۸۳) يالکز عمله لی دکل ، بلکه بوتون انسانیق قایپتال اسارتندن ،

مال پنجه سنده خلاص ایمک ضروریدر .

۱۸۴) لکن ملک حقوقلرندن انسانلری محروم ایمک هیچ بر وقت

خلاص چاره سی اوله ماز . بلکه مالک ، قایپتال ده تصرف ، صاحب

و مالکی اولق خلاص و سیله سی ، نجات تدبیری اولا بیلیر .

۱۸۵) قایپتاله ، ماله مالک اولوب احتراصلرینک پنجه سنده

اسیدلکدن انسانیت نه وقت قورتولور سه او وقت ملک نظامی ، ملک

- ۱۹۲) ملك حقوقلىرى شريعت اسلامىه احکامه کوره، محترمدىر، مصوندر، مقدسدر.
- ۱۹۳) ملك حقوقلىرى حرمى بوقدر بويوك اولقله برابر؟ ملك، حياتهك مقصدى دكل، بلکه حياتهك وسیله سیدر.
- ۱۹۴) مقصد بالکز انساندر، انسانلىك حرمتلریدر. انسانك کندىسى ده، حرمى ده باشقە مقصىدلرک هېچ بىرئە وسیله قىلىنماز، آلت اولىق اوزىزه استخدام اولىنماز.
- ۱۹۵) اجتماعى قانونلار انسانلىك حرمتلرینە رەيات ايدەبىلرسە اوپىلە قانون هيئت اجتماعية صلاحىت خدمت ايدەبىلير.
- ۱۹۶) ياملك حقوقلىرى انكار ايدەجىك، ياخود انسانلىرى، عملەلردى قايتىال مقصىدىتە آلت ايدەجىك، ياخود بوتون انسانلىرى عملە كومىسى، بىرولە تاريا سوروسى قىلە جق هېچ بىر نظام هېچ بىر وقت هيئت انسانىنىڭ صلاحىت خدمت ايمىز.
- ۱۹۷) ملك مسئۇلۇنىڭ علمى براصولە تامىلە حل اىتمىل اسلام مللرىنىڭ بوكون اڭ بويوك وظيفەلریدر.
- ۱۹۸) دولتك، حکومتك، بوتون خىرجلرىنى، كلفتلىرىنى خلق هروقت تحمل اىتىدى. بوكونكى فوق العادە خرج و كلفتلىرىنى ده البتە تحمل ايدى. لكن خلقك خانەلرىنى تفتىش اىتمك، ماللىرىنى مصادره و غصب اىتمك بوندن سوکرە هر حالدە الغا اولىنمايدىر.
- ۱۹۹) واقعا اسلام دولتلىرى و ملتلىرى النىد بوكونكى معناسىلە بويوك قايتىال بوقدر. لكن بوندن سوکرە بلکه اوپور، اسلام ملتلىرىنىڭ، اسلام قارداشلىرىنىڭ اكتۈرىسى، ياخود هىسى بوكونكى معناسىلە تاماً بىرولە تارىادر. غرب بىرولە تارىاسىنڭ احوال اقتصادىه و اجتماعيةسى قايتقا ايسە [۱] شرق بىرولە تارىالىنىك، توركىا و توركستان توركارينىڭ حاللىرى دها زىادە فتادر. بوندن سوکرە شرق مملكتلىرى، شرق بركتلىرى غرب سرمایه سنك اللارنىه قايلرسە، شرق بىرولە تارىاسى غرب سرمایه سنك النىد اجرلىلى عملە اوپوب قايلرسە شرق عملەسى غرب عملە سنك النىد دها شىدید بىرسورى تە اسارتە دوشىر.
- بوكون مدينت دنياسى ئايت بويوك بھرانلىر، ئايت بويوك اقتصادى اختلاللارى يىخىنەدر. تشکيلات اقتصادىه جەتيلىه بويوك و مدهش اقلاقلىز.
- [۱] عمومىت اھتبارىلە غرب و آمریقا بىرولە تارىاسىنڭ احوال اقتصادىه و سیاسىسى بزم شرق علما، محىد و شاعرلىرىنىك، جامعى خادملرىنىڭ احوال مادىيە و سپاسېلەندىن قىاس قبول اپتىز درجه دە يوكلەك وزىتكىنەدر.
- كتابات مصحى: مياض اسحاق
- ۲۰۱) طبيعت خزىنەلرنىدە، يرڭ اوستىدە وايچىندا اولان بركتلىك حدى حسابى بوقدر. طبيعتك، يرڭ بركتلىرى، حيوانلىك، انسانلىك احتىاجلىرنىن هر وقت هىرىدە زىادە در. (وان من شى، الا عند ما خرائىه وما نزله الا بقدر معلوم)، (وان تعدوا نعمات الله لا تخصوها).
- ۲۰۲) طبيعتىدە بىخىللىك و فقيرلىك كورمكىدە اولان بعض اهل علمك، مقصىدلرک بوخصوصىدە كى هاي هوپلرى بوش بىرەمدىر، باطل بىلاقدەر. عجزلىرىنى، جەھەللىرىنى اعتراف اىتەمك استكبارىندىن ناشى بويوك بىرەردر.
- ۲۰۳) ير مسكن اوپور، مسكنلىر بوتون مراافقىلە ملك اوپەبىلير. «الدار حرم» سنت قطعىمىسى امام إحمد مسنندە عبادە بن الصامت حضرتلىرنىن حديث مرفوع اولىق اوزىزه روایت قىلىتىشىدە.
- ۲۰۴) ير بركتلىك منبى، منزىمى، منبى اوپور، بويله يرلىك اكتېشىلە دولتك، جاعتىك ملکى اوپوب تقسيم اصولىلە خاقانىتلىرىنى، افرادك استفادەلرینە ترک اوپور، بويله يرلىك ميرى يرلىك رقبەلرى دولتك، جاعتىك ملکى كېي اوپوب افرادك ملکى اوپماز، ميرى يرلىك رقبەلرى افرادك ملکى اوپماز. لكن منقعتلىرى ملك اوپوب انتقاملىرى انسانلىك بالاختيار تىكلىرىنى قدر داشم اوپور.
- ۲۰۵) مباح يرلاجا قىلىرسە، ياخود بوش يرلىك بعض قطعەلرینە مشروع سىبىلىرىك بىريلە ملك ثابت اوپورسە اوپىلە يرلىك رقبەلرى دە ملك اوپا بىلير.
- ۲۰۶) ملك مالك رقبىسى متعلق اوپور: مثلا انسانك لباسى كېي،كتابى كېي ظاهردر. بىضا رقبە ملك اوپماز، منفقى ملك اوپور: مثلا اجارەدە خانە ملك اوپماز، منفعى، يعنى سكناسى ملك اوپور.

قالمشدر. حجاب قالقوپ کوزلر تصادم ایتدکدن، چکلر او بسادقدن صکره ارککلر ک کوزى بىلەمشدر.

ایشته دوزه نوب بزندىگى حالدە قوجە بولقىدە مشکلات چکن^[*] استانبولك (عصرى) تعېرىخىقنى طاقىنان، استقبالىرندن يائىھە دوشەرك نهايىت ارککلر كى مىدىشتىرىنى قازانمۇق دردىنە دوشىن، هىچە بادا باد حيانە آتىلمۇق اىستەن بى خانىلار، بىلىرى بىلمىز، حيات دەنيلەن ساحە مخبوغىك انواع مەھالك ولوئىتى اىمجنەدە بىوارلىقى كوزما لىورلار، دىمكىدر. بى، اولا: قادىنلەنەن اعزال و فراردر.

ئانىا: موقيت پىك، پىك شەملىدەر. چونكە بى ساحە حيان ارککلر ك مالىدەر. اوئلر آراسىدە يرقازانمۇق؟ بىلوك بىر بىجادەلە، بىلوك بىقدەرت رقابىتە احتجاج كۆسترە و ئىتىجە اعتابىلەدە بىلوك بىر تىزىل شرائطە و يېرىانمۇق مال اولىور.

قادىنلەنەن ئام اولىسون، دىمۇرم. مەتحصىن اولىسون، كوركوسز اولىسون، دىمۇرم. اولىسون. ايىھىشى اولىسونلار. فقط قادىنلەنەن كىتىمەتك شەرتىلە. هى ايى شى اولىسونلار، فقط قادىنلەنەن ارکكىلەنەن آراسىدە ئامەرلىق ھېبىچ اولىمۇق شەرتىلە! اوت، براوڭ قېۋىسى قابايدىر، براوچانى سوندورەرەك، بىر ئامەنلەنەن افرادىنى سىرسىزلىكە سوق ايدىك دىكىل؛ آنا اولىق، بىلەن يېمىق اىچىون؟ يووايى اعمار اىتمەك، ئاكىھى، وانى بىر حالدە طۇمۇق اىچىون؟ ئاك لوپىشلى بىرسۈرەنە تۈرىپ و تنظىم و الڭ مقتىدانە ادارە اىتمەك اىچىون؟ بىلەن ساكنلىرىنى ئاك بىختىار بىر حالدە بولىنىدەن اىچىون؟ چوچقلارە ئاكىھى اصوللارە بافق، ئاك پىدا غۇزىك سىستېملەنە معنامە اىتمەك اىچىون؟ چوچقلارە دەماغى، قىلىق عقايد سالىھ نورلىلە طۇلۇرىمۇق، يوڭىشك آرزوورە منبىع يېمىق اىچىون؟ اخالىل يوواسىنى فضىلت، حقىقت اوچانى يېمىق اىچىون.

قادىنە آنا اولىق اىچىون طۇغىشىدە:

قادىن هىشىن اول آنا اولىق اىچىون طۇغىشىدە. بىر قادىنلەنەن حيانىدە مطلقا اولىنىسى واولنسە دىنى مطلقا چوچق كىتىرسى مىكەن اولىيە بىلەر. اوئەمەمىسى كىندى تقصىر و اختىارى داخلىنە اولىمۇرۇق و قوغە كەلە بىلەر. كىدا اولنسە دىنى كىرك زوجىنک، كىرك كىندىسىنىڭ قابلىت توپىلەنەن خروم بولۇشى اولىنىسى مەكىن اوھە بىلۇر. بىكى قادىنلەنەن مەندۇرۇز، و حقىقتىدە يەنە محترىمەرلەر. چونكە آنالىغە معنَا، مادە حاضرلىقىش؟ فقط طالع مساعىد اولىماشىدر. آنچىق بونلار منسوب اولدۇرلىرى جىعىتى مىحتاج و لايت بىرايىكى يېتىمىي اوۇز اولايدىكى كەلە اھتام اىله بىتىشىدىرىمكە، قومشۇرلىرىنىڭ چوچقلارى اىچىون والدەلەنە نصىحت اىتمەكە و ئەپىنە مەددەسىنى دەنە عالى بىر قىيىتىدە اىفاسا ايدە بىلەرلەر. يېتىمىي ويا قىا بىر [٠] ذاتا كىندىسى آرامىھە چىقىدىيى اىچىون بولەماماشىدى.

بعضاً منفعى دە مەلك او ملاز، بلکە يالكىن انتفاع مەلوك اولىور: مثلاً مباح يىلدە، وقف خانەلر دە انسانلىك اقامىق كېي. وقف خانەلر دە اقامىت ايدوب انتفاع اىتمەك جائزدر. لەن اقامىت ايدىن انسان وقف خانەلردى اجارەلە ويرەمن.

شو اوچ نوع مەلکكە هەبرى: ۱) رقبە مەلکى دە، ۲) منقۇت مەلکى دە، ۳) انتفاع مەلکى دە هەر حالدە هەيرىدە ئابت او لاپىلەر. ۲۰۷) اراضى قانۇنلەنەن بىر كىتلەرینە، انسانلەنەن عمللىرىنە سەكتە ويرەمەمك اساسلىرى اعتبار قىلىوب بىر كىتلەر حصولىنە جمعىتىك اھىقى وقوتى دە، طېيىتىك بىلوك خصىسى دە اساس او لمۇق او زىرە اعتبار قلىنەر. انسانلەنەن عمللىرىنە، بىلوك بىر كىتلەرینە خالى ويرەمە جىڭ نظام ھانىكىسى اىسە شريعت اسلامىيە نظرىنە او مقبول اولىور.

۲۰۸) غايىت بىلوك اھىتىلىرىنە كورە اراضى مەسئلەلەرنى، سو مەسئلەلەرنى اساسلى صورتىدە حل اىتمەك اسلام ئەللەرىنە ترتىب ايدىر. اقتصاد ئەللەرىنەن، زراعت ئەللەرىنەن بىسان و افادەلەرنى تامىلە احاطە ايدوب اراضى مەسئلەلەرنى حىنەنە اسلام بىتەلەلەرنىڭ اجتىزادەلەرنى دە اساس اتىخا زايدوب اراضى مەسئلەلەرنىڭ حل بولۇنەنە تامىلە حاضرلەنەن، صوکىرەدە هيئەت علمىيە شوراسى، قۇنغرەسى دعوت او لەرلىق اراضى مەسئلەلەرنى اجماع قرارىلە حل اىتمەك هەر حالدە معقول و مناسب اولىور. شو بولۇنەن بىر كىتاب تأليف او لۇنەرلىق طبع و نشر ايدىلەرسە، بالآخرە اهل علمك انتقادىلەدە اصلاح قىلىنەرسە بىلەن بىر كىتاب اراضى حىنەنە اسلام قانۇنى او لمۇق شرقەدە ئائىل اولىور. بولەلە كۆزىل بىر خدمەت روسييە مسلمانلەرنى دە بىلەن بىلوك بىر شرف او لوردى.

قادىنلەنەن حقىقى

قادىنلەنەن حقىقى آنا اولىق، بىلەن يېمىقدە:

صوڭ زمانلار دە بعض استانبول قادىنلەنەن حاصل اولان ياكاش دوشۇنجهلر، قادىنلەنەن كىندى حقىقىت و هوينىن اوزا قلاشىرىدە جىق ماھىتىدەدر. استانبولك بعض قادىنلەنەن كورولىن بىحر كىتكىصفحاتى تدقىق ايدىلەرسە آكلاشىلىرى كە قادىنلەنەن آنالىنى براقشى، او لازوجەلەك طوغىرى يول آلمىش، سىكىر سقۇوط خىالە اوغرايەرلىق كىندى حقىقىلىرىنەن جىندى اولان ارکىكىلەك دوغىرى مىل اىتمەشىر. بوايسە، قادىنلەنەن اىچىون، حقىقىت و ماھىتى اعتبارىلە بىر سقۇوطىدەر. قوجە بولەميانلار بىلەنلىدىرىلەر كە ارکكىرى بىر طرفىن مستغۇنى قىلىملىرى، بىر طرفىن دە سقۇوط خىالە اوغراتوب او رەكۈتلىشىردىر. قادىنلەنەن ئايدىن بىتون اعتبار حجاب زمانلەرنى دە